

Nr 287.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, och lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig; given Stockholms slott den 5 maj 1939.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, och lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig.

GUSTAF.

Gustav Möller.

F ö r s l a g

till

L a g

med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig, vari riket befinner sig, äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, att vad i 2—5 §§ denna lag stadgas skall äga tillämpning. Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse.

Befinner sig riket i krig och är riksdagen samlad, äger Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande som i första stycket sägs.

2 §.

Kan med hänsyn till kriget befaras, att utländsk försäkringsanstalt, som jämlikt lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket driver sådan rörelse och med vars hemland riket befinner sig i krig, icke kommer att under kriget infria härstädes ingångna förbindelser till försäkringstagare, äger Konungen förbjuda anstalten att under kriget fortsätta verksamheten här i riket.

3 §.

Har på sätt i 2 § sägs förbud meddelats utländsk försäkringsanstalt att fortsätta verksamheten här i riket, skall, där verksamheten omfattar livförsäkring, för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. Med avseende å denna skall i tillämpliga delar gälla vad i 231—233 §§ och 234 § 1—4 mom. lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat. I fall som här avses må överlåtelse av livförsäkringarna ske, förutom till inländskt försäkringsbolag, jämväl till utländsk anstalt, som äger tillstånd att driva livförsäkringsrörelse här i riket.

Där vid försäkringarnas överlåtande uppstått överskott, skall ur detta i första hand gäldas kostnaden för administrationen och oguldet sådant bidrag, varom i 16 § lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket förmåles, varefter återstoden skall, där ej Ko-

nungen annorlunda föreskriver, efter krigets slut överlämnas till den anstalt, vars försäkringar varit föremål för administration.

4 §.

Har utländsk försäkringsanstalt, med vars hemland riket befinner sig i krig, i annat fall än i 3 § avses upphört att driva livförsäkringsrörelse här i riket, äger Konungen, under förutsättning som i 2 § sägs, besluta, att administration på sätt i 3 § förmäles skall inträda. Konungen äger ock med avseende å sådan anstalt besluta, att i denna lag föreskrivet administrationsförfarande helt eller delvis skall tillämpas jämväl vid administration, som inträtt på grund av bestämmelserna i lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

5 §.

Kan icke i den ordning, som avses i 3 §, överlåtelse komma till stånd, skall, där ej Konungen annorlunda bestämmer, administrationen fortsättas till krigets slut eller tills dessförinnan samtliga livförsäkringar upphört.

Vid krigets slut skall, så vitt ej Konungen annorlunda bestämmer, försäkringsinspektionen till den utländska försäkringsanstalten avgiva redovisning för administrationen samt, om då finnas löpande livförsäkringar, erbjuda anstalten att återtaga rörelsen och därvid övertaga samtliga till administrationsboet hörande livförsäkringar. Sådant övertagande må ej ske, med mindre vid övertagandet förefintlig brist i belopp, som jämlikt 4 eller 8 § lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket skall vara nedsatt, blivit av anstalten fylld. Har ej anstalten inom två månader från erbjudandet återtagit rörelsen och fyllt bristen, vare frågan förfallen och skall, där ej i den ordning, som i 235 § lagen om försäkringsrörelse sägs, nytt bolag kan komma till stånd eller samtliga försäkringstagare överenskomma om administrationens fortsättande, fördelning av administrationsboets tillgångar äga rum. För fördelning av boets tillgångar skall verkställas beräkning av det belopp, vartill försäkringsfonden uppgår; och skall vid fördelning av tillgångarna varje försäkringstagares fordran anses motsvara hans andel i fonden.

Fortsättes administrationen, ankomme på försäkringsinspektionen, huruvida ytterligare åtgärder böra vidtagas för livförsäkringarnas överlåtande eller, där administrationen fortsättes enligt stadgandet i andra stycket tredje punkten, för bildande av nytt bolag.

6 §.

Med livförsäkring förstås i denna lag jämväl livränteförsäkring och kapitalförsäkring för livsfall.

Vad i denna lag särskilt stadgas angående livförsäkring skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

7 §.

Konungen bestämmer den dag, då med avseende å denna lag kriget skall anses hava slutat.

8 §.

Har under tid, då förordnande enligt 1 § är gällande, på sätt i 2 § sägs förbud meddelats utländsk försäkringsanstalt, som driver livförsäkringsrörelse här i riket, att fortsätta verksamheten eller har under sådan tid beslut meddelats jämlikt 4 §, skola, så vitt ej Konungen annorlunda förordnar, bestämmelserna i denna lag jämväl efter utgången av nämnda tid äga giltighet i fråga om administrationen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Förslag

till

Lag

med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig, vari riket befinner sig, äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, att vad i 2—6 §§ denna lag stadgas skall äga tillämpning. Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse.

Befinner sig riket i krig och är riksdagen samlad, äger Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande som i första stycket sägs.

2 §.

Försäkringsinspektionen äger beträffande brand- och transportförsäkring medgiva inländskt försäkringsbolag, med undantag av bolag som avses i 265 § c) lagen om försäkringsrörelse, att under iakttagande av de villkor, inspektionen finner skäligt föreskriva, utan återförsäkring ikläda sig ansvarighet på samma risk för högre belopp än som jämlikt bolagsordningen kunnat ske. Har sådant medgivande lämnats, skall den påföljd, som eljest enligt 62, 113, 163, 208 och 228 §§ lagen om försäkringsrörelse är stadgad för överträdelse av bolagsordningen, inträda, där villkor, som försäkringsinspektionen sålunda må hava föreskrivit, åsidosättes.

3 §.

Inländskt försäkringsbolag, med undantag av bolag som avses i 262 § eller 265 § c) lagen om försäkringsrörelse, må, utan hinder av föreskrift i bolagsordningen om begränsning av bolagets verksamhet till visst slag av egendom eller till viss del av riket, meddela återförsäkring å brandförsäkring av egendom av annat slag eller å annan ort inom riket än sålunda föreskrivits.

4 §.

Inländskt ömsesidigt försäkringsbolag må, utan hinder av stadgandet i 118 § lagen om försäkringsrörelse, vid meddelande åt annat bolag av återförsäkring å brandförsäkring fritaga det bolag från att med egna tillgång-

ar ansvara för det förra bolagets förbindelser. Dock må ej återförsäkringar, som meddelats under sådant villkor, överstiga en tiondel av brandförsäkringarnas sammanlagda belopp.

Återförsäkring, som i denna paragraf avses, må ej medföra rätt till andel i uppkommen vinst.

5 §.

Försäkringsinspektionen äger medgiva inländskt försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, att för anskaffande av medel till bestridande av återköp av eller förskott å livförsäkring, för vilken avsättning till försäkringsfonden ägt rum, av de enligt lagen om försäkringsrörelse till försäkringstagarnas säkerhet pantsatta värdehandlingarna utbekomma vad som för ändamålet erfordras, i den mån det av försäkringsinspektionen prövas kunna ske utan förfång för försäkringstagarnas säkerhet.

6 §.

Kan med hänsyn till kriget befaras, att utländsk försäkringsanstalt, med vars hemland riket befinner sig i krig, icke kommer att under kriget fullfölja avtal, varigenom det meddelat återförsäkring åt svenska försäkringsbolag, äger Konungen förbjuda svenska försäkringsbolag att under kriget fullfölja avtal, varigenom de meddelat återförsäkring åt försäkringsanstalter, som tillhöra nämnda land, ävensom att sluta nya sådana avtal med dem.

7 §.

Försäkring, som under tid då förordnande enligt 1 § är gällande meddelats med tillämpning av 2, 3 eller 4 §, vare giltig utan hinder därav, att nämnda tid gått till ända. Det ankommer på försäkringsinspektionen att avgöra, i vad mån enligt 5 § lämnat medgivande må gälla jämväl efter sagda tid.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FÖRSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Möller, fråga om *lagstiftning angående försäkringsrörelse vid krig*.

Föredraganden anför:

»Sedan *statens krigsberedskapskommission* i sitt år 1918 avgivna betänkande, del III, angående försäkringsväsendet vid krig föreslagit vissa anordningar med avseende såväl å de inländska som de utländska försäkringsanstalterna här i riket, har på tillskyndan av försäkringsinspektionen och rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap ett flertal av dessa eller motsvarande anordningar genom ändring i redan befintliga lagar och genom ny lagstiftning bragts i tillämpning.

Sålunda har genom lagen den 2 mars 1934 (nr 37) angående ändring i vissa delar av lagen den 24 juli 1903 (nr 94 s. 61) om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket med avseende å de utländska livförsäkringsanstalterna bestämmelser införts, åsyftande att — genom anstalternas deposition härstädes av tillgångar, i stort sett motsvarande försäkringsfonden för försäkringar här i riket, och genom ett särskilt statligt administrationsförfarande, som kan inträda i händelse vederbörande anstalt upphör med sin svenska rörelse — bereda ett bättre skydd åt försäkringstagarna hos dessa anstalter än det, som dessförinnan gällt. Berörda bestämmelser äro uppenbarligen av väsentlig betydelse redan under fredstid men tjäna sitt sålunda angivna syfte även i händelse av krig.

Vidare har genom proposition den 3 november 1938, nr 10, för innevarande års riksdag framlagts förslag till lag om statlig krigsförsäkring m. m. och lag angående ändring av 35 § lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete. Nämda förslag avse i första hand att öppna en möjlighet för staten att vid krig, krigsfara eller eljest av krig föranledda utomordentliga förhållanden i egen regi meddela sjö- och annan transportförsäkring mot krigsrisk samt återförsäkring av transportförsäkring såväl mot krigsrisk som mot annan risk. Förslagen ifråga innehålla därjämte vissa

andra bestämmelser, som på enahanda sätt äro avsedda att tillämpas allenast under angivna utomordentliga förhållanden. Sålunda stadgas för dylikt fall, att riksförsäkringsanstalten ävensom de enskilda bolag, som driva försäkringsrörelse enligt nyss omförmälda lag om försäkring för olycksfall i arbete, skola vara berättigade att, såframt Konungen därom förordnar, för olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabbar å fartyg eller annat transportmedel tjänstgörande person, meddela försäkring bland annat till högre ersättningsbelopp samt med ersättningar av annan art än eljest. Vidare må enligt en annan bestämmelse i förslaget staten meddela återförsäkring av försäkringar, som meddelats av riksförsäkringsanstalten eller förberörda enskilda bolag.

Slutligen kan i detta sammanhang nämnas lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, ehuru bestämmelserna i denna lag ej äga tillämpning i fråga om skada, som kan uppkomma därav, att Sverige råkat i krig.

Nu förevarande lagstiftning avser vissa, likaledes i huvudsak av krigsberedskapskommissionen på sin tid föreslagna bestämmelser, ägnade i händelse av krig att i görligaste mån bevara den inhemska försäkringsrörelsens funktionsduglighet och att reglera förhållandena med avseende å de utländska försäkringsanstalter, som driva verksamhet här i riket.

Bestämmelserna i fråga hava utformats i två inom *rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap* utarbetade och till Kungl. Maj:t överlämnade förslag till lag med vissa bestämmelser vid krig om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, och lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig.

De anordningar, som föreslås, skola enligt 1 § i vardera av lagförslagen äga tillämpning allenast när vid krig, vari riket befinner sig, Konungen därom särskilt förordnat. Sådant förordnande må under tid, då riksdagen är samlad, meddelas allenast med riksdagens samtycke och må gälla för viss tid eller tills vidare. Under tid, då riksdagen icke är samlad, äger Konungen meddela förordnande för tiden till dess 30 dagar förflutit från det riksdagen åter sammanträtt.

Vad till en början beträffar *förslaget till lag med vissa bestämmelser vid krig om utländsk försäkringsanstalt*, som här i riket driver försäkringsrörelse, meddelas i 2 § den huvudbestämmelsen att, om det med hänsyn till kriget kan befaras, att sådan utländsk anstalt, med vars hemland riket befinner sig i krig, icke skall komma att under kriget infria härstädes ingångna förbindelser till försäkringstagare, Konungen skall äga förbjuda anstalten att under kriget fortsätta verksamheten här i riket.

Det är härvid att märka, att enligt 10 § förenämnda lag den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket det skall ankomma på försäkringsinspektionen eller beträffande trafikförsäkring på Konungen att, om avvikelse från lagen sker eller om förändring inträder i de förhållanden, som voro bestämmande för meddelande av till-

stånd att här i riket driva försäkringsrörelse och vilka framgå av 4 § punkt 1)—9) nämnda lag, återkalla det meddelade tillståndet. Förevarande bestämmelse i 2 § lagförslaget innebär således en utvidgning vid krig av den redan nu förefintliga möjligheten att förhindra en utländsk anstalts verksamhet här i riket.

I nämnda lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket stadgas vidare efter de förut omförmälda den 2 mars 1934 genomförda ändringarna att, där återkallande av tillstånd att här i riket driva livförsäkringsrörelse skett, en särskild administration skall inträda för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt, därvid med avseende å administrationen skall i tillämpliga delar gälla vad i 231—233 §§, 234 § 1—4 mom. samt 235 § lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat. Den tanke, som ligger till grund för berörda i lagen om försäkringsrörelse utformade administrationsförfarande, vilket enligt sistnämnda lag skall träda i tillämpning, om livförsäkringsbolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, är att, såvitt livförsäkringstagarna angår, realisation i vanlig ordning skall om möjligt undvikas. Även om i det speciella fallet livförsäkringstagarna kunna utbekomma envar den på hans försäkring belöpande andelen av försäkringsfonden, är deras intresse dock ingalunda tillräckligt tillgodosett härmed. Det är nämligen alltid ovisst, om varje försäkringstagare, som det önskar, kan, mot inbetalning av vad han sålunda utbekommit, hos annat bolag erhålla en försäkring svarande mot den han tidigare betingat sig. Därför har möjlighet till bibehållande av livförsäkringsavtalen vid såväl rättslig giltighet som faktisk nytta för de försäkrade ansetts böra beredas. För detta ändamål skola enligt nämnda bestämmelser (231—235 §§) i lagen om försäkringsrörelse livförsäkringstagarna till en början tvingas att hålla tillsammans såsom intressenter i en särskild samfällighet, det s. k. administrationsboet, vilket övertager hela livförsäkringsstocken med samtliga de tillgångar, till vilka livförsäkringstagarna äga företrädesrätt, samt bolagets alla rättigheter och skyldigheter på grund av livförsäkringsavtalen och avtal om återförsäkring av livförsäkringar. Denna samfällighet skall emellertid icke äga bestånd längre än som är nödvändigt. I första hand skola sålunda åtgärder vidtagas för överflyttning å annat bolag av hela livförsäkringsstocken med därtill hörande tillgångar. Kan sådan överflyttning ej komma till stånd, skola vissa andra åtgärder vidtagas.

I 3 § förevarande lagförslag om de utländska anstalterna stadgas nu även för det fall, att, på sätt i 2 § sägs, förbud meddelats för dylik försäkringsanstalt att under kriget fortsätta verksamheten här i riket, att en administration av angivna slag skall inträda, om anstaltens verksamhet i Sverige omfattar livförsäkring. Härvid skall enligt 3 § 1 mom. i tillämpliga delar gälla vad i 231—233 §§ och 234 § 1—4 mom. (men icke 235 §) lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat, dock med vissa angivna och av omständigheterna särskilt påkallade förändringar. Bestämmelserna i 3 § 1 mom. komma, om Konungen enligt 2 § förbjudit försäkringsanstalten att under kriget fortsätta verksamheten här i riket, att i huvudsak innebära föl-

jande. Försäkringsinspektionen skall ofördröjligen för livförsäkringstagarnas räkning omhändertaga samtliga de värdehandlingar, i vilka livförsäkringstagarna enligt vederbörande bestämmelse njuta panträtt. Härmed övergå på administrationsboet alla anstaltens rättigheter och skyldigheter på grund av livförsäkringsavtalen ävensom, där livförsäkringar återförsäkrats, anstaltens rättigheter och skyldigheter gentemot återförsäkrare i land, varmed riket icke befinner sig i krig. För det belopp, varmed värdehandlingarna finnas i värde understiga livförsäkringsfonden, ökad med en tjugondel av samma fond, har administrationsboet fordringsrätt hos anstalten. Under administrationstiden må ej återköp av livförsäkringar äga rum eller förskott mot säkerhet i livförsäkringsbrev lämnas. Ej heller få nya livförsäkringar meddelas. Å livförsäkringsbelopp, som förfallit till betalning, innan förbud meddelats för anstalten att här i riket fortsätta livförsäkringsrörelse, skall utbetalas så mycket, som skolat gäldas, därest dylikt förbud icke meddelats. Däremot utbetalas, innan administrationen avslutats, å livförsäkringsbelopp, som förfaller till betalning under administrationstiden, allenast så mycket, som försäkringsinspektionen finner kunna utgå utan förnärmande av övriga livförsäkringstagares rätt. Befinnes det sedermera, att för mycket utbetalats, skall återbäring ej äga rum. Så snart administration inträtt, skall försäkringsinspektionen företaga en noggrann värdering av de värdehandlingar, som omhändertagits, samt verkställa beräkning av det belopp, vartill livförsäkringsfonden uppgår å första dagen i månaden näst efter den, då förbudet meddelats för anstalten. Sedan sistnämnda åtgärder vidtagits och försäkringsinspektionen med ledning därav verkställt utredning angående administrationsboets ställning, skall inspektionen inleda underhandlingar med de inländska försäkringsbolag eller ock utländska anstalter med livförsäkringsrörelse här i riket, som må finnas villiga att övertaga samtliga till administrationsboet hörande försäkringar. Finner försäkringsinspektionen, att anbud, som i följd av underhandlingarna inkommit, bör antagas, skall inspektionen ofördröjligen upprätta redogörelse för den verkställda utredningen angående administrationsboets ställning och för de i anbudet föreslagna villkoren för försäkringarnas övertagande, med särskilt angivande av den nedsättning i försäkringsbeloppen, vilken må hava betingats, varjämte i redogörelsen skola anföras de skäl, som föranleda inspektionen att förorda anbudet. Försäkringsinspektionen skall till envar av de försäkringstagare, vilkas adress är känd, med posten översända ett exemplar av sagda redogörelse. Därjämte skall huvudsakliga innehållet av redogörelsen kungöras i allmänna tidningarna. Har före utgången av en av försäkringsinspektionen bestämd samt i redogörelsen och kungörelsen utsatt tid, minst 14 dagar efter det kungörelsen infördes i allmänna tidningarna, icke någon invändning från försäkringstagare inkommit till inspektionen, eller uppgå de försäkringstagare, som förklarat sig icke godkänna förslaget, ej till minst en femtedel av hela antalet, skall anbudet anses vara antaget av försäkringstagarna. Administrationen skall i sådant

fall avslutas genom överlämnande till det bolag, som övertager försäkringarna, av administrationsboets tillgångar och handlingar.

Enligt 3 § 2 mom. i lagförslaget om de utländska anstalterna skall, där vid försäkringarnas överlåtande uppstått överskott, ur detta i första hand gäldas kostnaden för administrationen m. m., varefter återstoden, där ej Konungen annorlunda förordnar, efter krigets slut skall överlämnas till den anstalt, vars försäkringar varit föremål för administration. Så när som på det förhållandet, att Konungen sålunda tillerkänts rätt att göra avvikelse från sistnämnda stadgande, överensstämman dessa regler i allt väsentligt med motsvarande bestämmelser i lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

I 3 § 3 mom. föreslås att, om utländsk försäkringsanstalt utan att förbud meddelats för anstalten att fortsätta verksamheten, upphört att driva livförsäkringsrörelse här i riket, Konungen ändock, om det med hänsyn till kriget kan befaras, att anstalten icke skall komma att under kriget infria härstädes ingångna förbindelser till försäkringstagare, skall äga besluta, att administration, på sätt förut nämnts, skall inträda. Bestämmelsen i fråga innebär sålunda en motsvarighet vid krig till det under fredstid gällande stadgandet, att administration under vissa förhållanden skall kunna beslutas, även om anstalten, utan att tillståndet återkallats, redan upphört med sin livförsäkringsrörelse här i riket.

För den händelse vid rådande administration en överflyttning av livförsäkringsstocken å annat bolag icke kunnat komma till stånd, skall enligt 235 § lagen om försäkringsrörelse och enligt lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket försök göras att få försäkringstagarna att bilda ett ömsesidigt bolag för försäkringarnas övertagande och rörelsens fortsättande. Kan ej heller detta ske, skall, utom för visst fall, fördelning av administrationsboets tillgångar äga rum. Nämnda bestämmelser hava icke upptagits i förevarande lagförslag om de utländska anstalterna. I stället skall, enligt 4 § lagförslaget, härutinnan gälla att, om överlåtelse icke kommer till stånd, administrationen skall, där ej Konungen annorlunda bestämmer, fortsättas till krigets slut eller tills dessförinnan samtliga livförsäkringar upphört. Vid krigets slut skall, likaledes för så vitt ej Konungen annorlunda förordnar, försäkringsinspektionen avgiva redovisning för administrationen samt erbjuda anstalten att återtaga rörelsen och därvid övertaga livförsäkringarna. Har ej anstalten inom två månader från erbjudandet återtagit rörelsen och fyllt eventuell brist i vederbörande depositioner, skall frågan om återtagandet vara förfallen och i stället — om nytt bolag, jämlikt 235 § lagen om försäkringsrörelse, ej kan komma till och om icke samtliga försäkringstagarna önska en förlängning av administrationen — en fördelning av administrationsboets tillgångar äga rum.

I 5 § lagförslaget om de utländska anstalterna äro upptagna föreskrifter, likalydande med dem i 2 § lagen om försäkringsrörelse. I 6 § lagförslaget stadgas, att förslagets bestämmelser skola lända till efterrättelse, ändock att de strida mot vad lag eller författning eljest innehåller. Enligt 7 §

bestämmer Konungen den dag då med avseende å lagförslagets bestämmelser kriget skall anses hava slutat. Slutligen stadgas i 8 § lagförslaget att, om under tid, då bestämmelserna enligt därom givet förordnande skola äga tillämpning, beslut om administration meddelats, bestämmelserna i fråga skola äga giltighet jämväl efter utgången av berörda tid i fråga om anstaltens rörelse.

I förslaget till lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig hava ett antal sins emellan ganska olikartade föreskrifter sammanförts. Till upplysning om behovet och innebörden av dessa torde jag få hänvisa till vad *krigsberedskapskommissionen* i sitt förenämnda betänkande härutinnan, bland annat, anfört:

Om vid ett krigsutbrott någon större del av i utlandet tagna återförsäkringar sättes ur funktion och samtidigt ett flertal av de här verkande utländska anstalterna tvingas att avbryta förbindelsen med hemlandet och därigenom praktiskt taget sin självständiga verksamhet, torde utsikterna att få samtliga inhemska risker täckta vara mörka. De åtgärder, som få vidtagas, bliva i första hand att söka överföra de avbrutna reassuranserna på neutrala eller med Sverige förbundna stater, varjämte de inländska bolagen få stå ökad risk. Den största olägenheten i detta hänseende är landets relativa litenhet och de därigenom hopade stora riskerna på de inländska bolagen. Den avgjort största delen av utlandsreassuransen faller på brandförsäkringsaktiebolagen. Utan tvivel kunna avsevärda svårigheter uppstå vid krigsutbrottet, men enligt uttalande från bolagens sida hyser man gott hopp, att saken skall småningom ordnas. Emellertid gäller enligt lagen om försäkringsrörelse, att bolagsordning för försäkringsanstalt skall innehålla bestämmelse om det högsta belopp, varför bolaget må utan återförsäkring ikläda sig ansvarighet på samma risk. Då detta belopp ifråga om brandförsäkring sättes lika för alla olika slag av risker och därför endast undantagsvis medför någon reell begränsning, torde denna bolagsordningens maximalbestämmelse under normala förhållanden i det närmaste vara utan all praktisk betydelse. Däremot skulle bestämmelsen, i den situation som ett krig kan medföra, klavbinda brandförsäkringsrörelsen på ett sätt, som kunde göra det hart när omöjligt för bolagen att fylla den försäkringssökande allmänhetens berättigade krav. Det bör nämligen ihågkommas, att överträdelse av dylik föreskrift skall av försäkringsinspektionen beivras och kan föranleda skyldighet för bolaget att träda i likvidation, varjämte viss skadeståndsplikt för dem, som medverkat till överträdelsen, är fastställd i lagen. I den mån genom kriget återförsäkringen i utlandet försvåras, kan faktiskt berörda bestämmelse i bolagsordningen komma att överträdas. För den skull måste man ordna det så, att nämnda omständighet ej utgör hinder för bolagens fortsatta verksamhet. För de ömsesidiga brandförsäkringsbolagen blir återförsäkringen betydligt mera svårlost än för aktiebolagen. Reassuransmarknaden för de förra är avsevärt mera begränsad. Här finnes ju alltid möjligheten att täcka förlusten genom uttaxering hos delägarna, men detta sätt bör under en kris tillgripas endast i sista hand. För att afhjälpa dessa svårigheter skulle det ligga närmast till hands att bilda ett inhemskt återförsäkringsinstitut för de ömsesidiga brandbolagen, men enligt sakkunnigas uttalanden är olikheten mellan de särskilda bolagen för stor och deras verksamhetsområden för vitt skilda, för att ett gemensamt institut skulle kunna tillfredsställa reassuransbehovet. Från aktiebolagens

sida torde man vid en svårare kris kunna vänta en viss hjälp åt de ömse- sidiga bolagen, men det ligger i sakens natur, att de förra ej på förhand vil- ja lämna någon garanti för att vid behov stödja de bolag, som för när- varande arbeta som deras konkurrenter, varför man ej nu torde kunna pla- nera något på en sådan grundval. Då man givetvis endast i sista hand vill använda ett eventuellt erbjudande från statens sida att träda in såsom återförsäkrare, återstår alltså för de ömsesidiga bolagen endast att söka ordna saken på egen hand. Av konkurrenshänsyn äro ej heller i detta av- seende direkta förberedelser under fredstid ändamålsenliga. Emellertid måste genomförandet vid krig möjliggöras, och därvid står samma utväg öppen, som nyss angivits i fråga om brandförsäkringsaktiebolagen, nämligen att förebygga legala påföljder av ett överskridande av maximalbestämmelsen i respektive bolagsordningar. Vidare måste emellertid, för att de ömsesi- diga bolagens reassurans inbördes skall bliva möjlig, andra bestämmelser frångås, som plåga finnas intagna i bolagsordningen för dessa bolag men ej för aktiebolagen, nämligen angående begränsning av bolagens verksam- het till visst slag av egendom (exempelvis allenast fast egendom) eller viss del av riket. Bolag borde sålunda erhålla rätt att meddela återförsäkring även åt bolag, i vars verksamhet försäkring av annan slags egendom ingår eller som har sin verksamhet utom dess distrikt. Genom dylikt förfarings- sätt, tillämpat i större utsträckning, skulle en riskfördelning över hela landet bolagen emellan bliva möjlig. Även inom bolagens distrikt, där reassurans i och för sig är tillåten, stöter den emellertid på svårigheter, enär bolag, som tager återförsäkring, enligt hittills gällande lag måste ingå som delägare i det återförsäkrande bolaget och med egna tillgångar blir delaktig i uttaxe- ringsrisken. Jämväl härutinnan tarvas följaktligen ändrade bestämmel- ser.

De anspråk, som under ett krig komma att ställas på livförsäkringsbola- gens kredit, äro dels utbetalningar av förfallna försäkringsbelopp, dels åter- köp av och förskott å livförsäkringar. Då man genom att tillägga försäk- ringen ett belåningsvärde givit den försäkrade möjlighet att vid behov därå erhålla kontanta medel, kunde det tänkas rubba förtroendet för bolagen, om denna möjlighet ej skulle kunna användas efter ett krigsutbrott. För att fylla dessa krav kommer bolagens betalningsförmåga troligen att få vid- kännas en stark påfrestning, helst som man ej med visshet kan påräkna, att utländska återförsäkrare skola fullgöra sina förbindelser. Emellertid måste bolagens värdehandlingar göras tillgängliga för belåning, vilket ej för närvarande är fallet, enär de till övervägande del äro fastlåsta såsom pant för försäkringsfonden. Redan enligt nu gällande lag (217 §) kan visserli- gen försäkringsbolag efter prövning av försäkringsinspektionen utbekomma av bolaget deponerade värdehandlingar för anskaffande av medel till ut- betalning av förfallet försäkringsbelopp; men under krig torde denna rätt behöva utvidgas därhän, att den kan tillfredsställa också ovannämnda steg- rade kreditanspråk. För ändamålet erfordras följaktligen bemyndigande för försäkringsinspektionen att medgiva bolag rätt att utbekomma värde- handlingar för att bestrida återköp av eller förskott å försäkring, för vilken avsättning till försäkringsfonden ägt rum, i den mån det prövas kunna ske utan förfång för försäkringstagarnas säkerhet.

I anslutning till vad krigsberedskapskommissionen sålunda yttrat stadgas nu i lagförslaget om den inländska försäkringsrörelsen *dels* i 2 §, att för- säkringsinspektionen skall äga medgiva inländskt brand- eller transportför- säkringsbolag att under iakttagande av de villkor, inspektionen finner skä-

ligt föreskriva, utan återförsäkring ikläda sig ansvarighet på samma risk för högre belopp än som jämlikt bolagsordningen kunnat ske, *dels ock* i 3 §, att inländskt försäkringsbolag må, utan hinder av föreskrift i bolagsordningen om begränsning av bolagets verksamhet till visst slag av egendom eller till viss del av riket, meddela återförsäkring å brandförsäkring av egendom av annat slag eller å annan ort än sålunda föreskrivits. Förstnämnda bestämmelse avser alltså, i överensstämmelse med vad krigsberedskapskommissionen i annat sammanhang förordat, jämväl transportförsäkringsbolagen.

I 4 § inrymmes, i enlighet med krigsberedskapskommissionens förslag härutinnan, rättighet för de inländska ömsesidiga försäkringsbolagen att, utan hinder av stadgandet i 118 § lagen om försäkringsrörelse, vid meddelande åt annat försäkringsbolag av återförsäkring å brandförsäkring fritaga det bolag från att med egna tillgångar ansvara för det förra bolagets förbindelser. Dock må ej återförsäkringar, som meddelats under sådant villkor, överstiga en tiondel av brandförsäkringarnas sammanlagda belopp, varjämte det föreskrives, att för dylik återförsäkring andel i uppkommen vinst ej får medgivas. Det må erinras, att enligt nämnda 118 § lagen om försäkringsrörelse delägarna i de ömsesidiga skadeförsäkringsbolagen hava att personligen med obegränsad eller till visst belopp begränsad ansvarighet svara för sitt bolags förbindelser. Detta skall således enligt förevarande paragraf i lagförslaget vid krigstid icke behöva gälla för brandförsäkringsbolag, som i egenskap av återförsäkringstagare blir delägare i annat brandförsäkringsbolag. Bestämmelsen i fråga har en motsvarighet i lagen om försäkringsrörelse, där i 120 § stadgas att, om i ömsesidigt livförsäkringsbolag delägarna stå i personlig ansvarighet för bolagets förbindelser, det må kunna bestämmas, att bolaget äger vid meddelande åt annat bolag av återförsäkring å livförsäkring fritaga det bolag från sådan ansvarighet. Sistnämnda bestämmelse saknar emellertid aktualitet, då något livförsäkringsbolag med personlig ansvarighet för sina delägare för närvarande icke existerar här i landet.

Enligt lagförslagets 5 § skall, likaledes på sätt krigsberedskapskommissionen antytt, försäkringsinspektionen vara berättigad att på framställning medgiva inländskt livförsäkringsbolag att för anskaffande av medel till bestridande av återköp av eller förskott å livförsäkring, för vilken avsättning till försäkringsfonden ägt rum, av de enligt lagen om försäkringsrörelse till försäkringstagarnas säkerhet pantsatta värdehandlingarna utbekomma erforderligt belopp, i den mån sådant av försäkringsinspektionen prövas kunna ske utan förfång för försäkringstagarnas säkerhet. Såsom här förut av krigsberedskapskommissionens anförande framgår gäller enligt 217 § lagen om försäkringsrörelse redan under fredstid motsvarande bestämmelse för anskaffande av medel till utbetalning av förfallet försäkringsbelopp.

I 6 § lagförslaget är upptagen en bestämmelse, vilken icke härrör från krigsberedskapskommissionen, åsyftande att såvitt möjligt motverka de allvarliga konsekvenser för det svenska försäkringsväsendet, som skulle uppkomma, om de utländska återförsäkringsgivarna vid krig i större utsträck-

ning underlåte att fullfölja sina avtal. I sådant hänseende stadgas i förevarande paragraf att, om det med hänsyn till kriget kan befaras, att utländska försäkringsanstalter, med vilkas hemland riket befinner sig i krig, icke skola komma att under kriget fullfölja avtal, varigenom de övertagit återförsäkring från svenska försäkringsbolag, Konungen skall äga förbjuda svenska försäkringsbolag att under kriget fullfölja avtal, varigenom de övertagit återförsäkring från försäkringsanstalter, som tillhöra samma land, ävensom att sluta nya sådana avtal med dem.

Slutligen föreslås under 7 §, att försäkring, som meddelats med tillämpning av 2, 3 eller 4 §, eller således med anlitande av de högre maximalerna etc., skall vara giltig utan hinder därav, att tid, då förordnande enligt 1 § är gällande, sedermera gått till ända. I vad mån pantsatta värdehandlingar även efter nämnda tid skola kunna utbekommas för det i 5 § angivna ändamålet, skall ankomma på försäkringsinspektionen att avgöra.

Försäkringsinspektionen har avgivit infortrat utlåtande över lagförslagen samt därvid anført, att desamma i väsentliga delar tillkommit under samarbete med inspektionen och icke föranledde någon erinran från dennas sida.

Genom de ändringar i lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsan- Departements-
chefen. stalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket, som vidtogos år 1934, tillförsäkrades de svenska livförsäkringstagarna hos utländska anstalter en i avsevärd grad ökad trygghet. Från att dylika anstalter tidigare allenast varit pliktiga att, innan rörelsen här i landet började drivas, nedsätta vissa fast bestämda belopp, blevo de genom lagändringen i fråga tvingade att härstädes — utöver dessa fasta belopp — deponera tillgångar, i stort sett motsvarande försäkringsfonden för livförsäkringar här i riket. Härigenom kom således depositionens storlek att variera med omfånget av anstaltens här bedrivna livförsäkringsrörelse. Tryggheten för försäkringstagarna ökades ytterligare genom att försäkringstagarna till säkerhet för fullgörandet av anstaltens på försäkringsavtalen grundade förbindelser tillerkändes pant-rätt i den sålunda stadgade depositionen såsom i handfången pant, varjämte ett statligt administrationsförfarande med avseende å depositionen föreskrefs för vissa fall, då rörelsen här i riket upphörde.

Nämnda bestämmelser, vilka nära ansluta sig till de redan dessförinnan befintliga motsvarande bestämmelserna för svenska livförsäkringsbolag, lända uppenbarligen försäkringstagarna till nytta såväl under fredsförhållanden som vid krig. För sistnämnda eventualitet torde de emellertid i visst avseende vara otillräckliga. Härvidlag är nämligen att märka, att bestämmelserna i fråga, såsom de utformats, endast medgiva befogenhet för vederbörande myndighet att under vissa särskilt angivna förutsättningar, såsom om avvikelse skulle ske från lagen eller förändring inträda i de förhållanden, som voro bestämmande för meddelande av tillstånd att här i riket driva försäkringsrörelse, återkalla detta tillstånd, varvid, om tillståndet avsett livförsäkring, berörda administration skall inträda. I händelse av krig till-

kommer emellertid den omständigheten, att de utländska försäkringsanstalter, vilkas hemland befinner sig i fiendeställning gentemot Sverige, med stor sannolikhet i större eller mindre utsträckning icke komma att fullgöra sina skyldigheter mot svenska undersåtar. Till skydd för försäkringstagarna synes det därför erforderligt, att en utvidgning under krigstid av myndigheternas nyssnämnda befogenhet kommer till stånd. Sålunda torde böra gälla, att utländska försäkringsanstalters verksamhet här i landet vid krig skall kunna förhindras — förutom under de i fredstid gällande förutsättningarna — även om det med hänsyn till kriget kan befaras, att vederbörande anstalt icke skall komma att infria härstädes ingångna förbindelser till försäkringstagare.

Jag anser det välbetänt, att bestämmelse av dylikt innehåll, på sätt rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap föreslagit, redan nu meddelas och att i samband härmed vissa av krigsförhållandena motiverade jämkningar vidtagas i de för de utländska livförsäkringsanstalterna eljest gällande administrationsreglerna.

Beträffande dessa jämkningar och övriga detaljer i rikskommissionens förslag till lag med vissa bestämmelser vid krig om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, är jag, liksom i huvudfrågan, ense med kommissionen. Sålunda finner jag det naturligt, att det för ifrågavarande speciella förhållanden bör ankomma på Konungen i stället för på försäkringsinspektionen att förbjuda anstaltens rörelse. Lika så synes det vara riktigt att, om under administrationen någon överlåtelse av livförsäkringsstocken icke kommer till stånd, administrationen kan fortsättas till krigets slut eller tills dessförinnan samtliga livförsäkringar upphört. Först vid krigets slut och sedan vederbörande anstalt, trots erbjudande om rörelsens återtagande, försummat att göra detta eller att fylla förefintlig brist, bör sålunda den åtgärd vidtagas, som eljest förekommer i administrationsförfarandet, då ett ömsesidigt bolag med livförsäkringstagarna såsom intressenter icke kunnat bildas, nämligen att fördela administrationsboets tillgångar.

I 3 § 3 mom. av rikskommissionens lagförslag om de utländska anstalterna är upptagen en bestämmelse, enligt vilken Konungen i fråga om utländsk anstalt, som, utan att förbud enligt 2 § meddelats, upphört att driva livförsäkringsrörelse här i riket, skall äga besluta om administration enligt lagförslagets regler. Ifrågavarande bestämmelse synes lämpligen böra upptagas under en särskild paragraf, som alltså bör betecknas 4 §. Till klargörande av att bestämmelsen endast bör avse sådan anstalt, med vars hemland riket befinner sig i krig, har jag låtit vidtaga en mindre justering av de ordalag, som kommit till användning i kommissionens förslag. Det är att märka, att rörelsens upphörande antingen kan hava skett fullt frivilligt eller ock kan hava varit beroende därpå, att tillståndet till rörelsens bedrivande redan under fredstid eller eljest med stöd av 1903 års lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket av försäkringsinspektionen återkallats. Vid frivilligt upphörande behöver administra-

tion ej med nödvändighet hava inträtt, men om ett återkallande skett, har därmed också administrationen automatiskt inträtt. För närvarande gälla beträffande denna administration reglerna i 1903 års lag. Som det emellertid synes lämpligare, att administrationen, om riket befinner sig i krig med anstaltens hemland, där så kan ske bedrives enligt de i förevarande lagförslag meddelade reglerna, torde i paragrafen jämväl böra införas en bestämmelse, enligt vilken Konungen för sådant fall skall kunna meddela beslut av denna innebörd.

4 och 5 §§ i rikskommissionens förslag böra vid bifall till vad i det föregående föreslagits betecknas 5 och 6 §§.

Det under 6 § av rikskommissionens förslag upptagna stadgandet, att förslaget bestämmelser skola lända till efterrättelse ändock att de strida mot vad lag eller författning eljest innehåller, torde såsom onödigt kunna utgå.

Beträffande slutligen 8 § i rikskommissionens förslag föranledes däri viss jämkning av det föreslagna tilläggsstadgandet under 4 §. Vidare synes det lämpligt att i förevarande paragraf inrymmes dispensrätt för Konungen.

Vad angår rikskommissionens förslag till lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig torde krigsberedskapskommissionens här förut återgivna uttalanden i det år 1918 avgivna betänkandet om försäkringsväsendet vid krig alltjämt äga giltighet. Jag ansluter mig till vad rikskommissionen på denna grund föreslagit. Enär Sveriges återförsäkringsförbindelser med utlandet i händelse av krig givetvis komma att störas, avser förslaget i främsta rummet såväl att åvägabringa en minskning av återförsäkringsbehovet i och för sig som också att öka möjligheterna för återförsäkring inom riket. I fråga om bestämmelsen i 6 § lagförslaget, enligt vilken Konungen skall äga förbjuda svenska försäkringsbolag att fullfölja avtal, varigenom de övertagit återförsäkring från utländska försäkringsanstalter, och att sluta nya sådana avtal med dem, må understrykas, att bestämmelsen är avsedd att komma till användning allenast såsom en motåtgärd vid befarade avtalsbrott från ett annat lands sida.»

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över två i enlighet med vad sålunda anförts överarbetade förslag till *lag med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, och lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig*, av den lydelse bilagor vid detta protokoll utvisa, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall.

Ur protokollet:

Nils Sehlberg.

F ö r s l a g

till

L a g

med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig, vari riket befinner sig, äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, att vad i 2—5 §§ denna lag stadgas skall äga tillämpning. Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse.

Befinner sig riket i krig och är riksdagen samlad, äger Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande som i första stycket sägs.

2 §.

Kan med hänsyn till kriget befaras, att utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse och med vars hemland riket befinner sig i krig, icke kommer att under kriget infria härstädes ingångna förbindelser till försäkringstagare, äger Konungen förbjuda anstalten att under kriget fortsätta verksamheten här i riket.

3 §.

Har på sätt i 2 § sägs förbud meddelats utländsk försäkringsanstalt att fortsätta verksamheten här i riket, skall, där verksamheten omfattar livförsäkring, för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. Med avseende å denna skall i tillämpliga delar gälla vad i 231—233 §§ och 234 § 1—4 mom. lagen om försäkringsrörelse finnes stadgat, därvid vad i 231 § 3 mom. sägs om återförsäkring skall avse allenast rättigheter och skyldigheter gentemot återförsäkrare i Sverige eller i land, varmed riket icke befinner sig i krig. Meddelandet av förbudet skall motsvara livförsäkringsbolags trädande i likvidation eller beslut om avträdande av dess egendom till konkurs. I fall som här avses må överlåtelse av livförsäkringarna ske, förutom till inländskt försäkringsbolag, jämväl till utländsk anstalt, som erhållit tillstånd att driva livförsäkringsrörelse här i riket.

Där vid försäkringarnas överlåtande uppstått överskott, skall ur detta i första hand gäldas kostnaden för administrationen och oguldet sådant bidrag, varom i 16 § lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket förmäles, varefter återstoden skall, där ej Konungen annorlunda föreskriver, efter krigets slut överlämnas till den anstalt, vars försäkringar varit föremål för administration.

4 §.

Har utländsk försäkringsanstalt, med vars hemland riket befinner sig i krig, i annat fall än i 3 § avses upphört att driva livförsäkringsrörelse här i riket, äger Konungen, under förutsättning som i 2 § sägs, besluta, att administration på sätt i 3 § förmäles skall inträda; och skall därvid vad i 3 § stadgas om meddelande av förbud för anstalten att fortsätta livförsäkringsrörelse här i riket i stället avse meddelande av beslut om administration. Konungen äger ock med avseende å sådan anstalt besluta, att i denna lag föreskrivet administrationsförfarande helt eller delvis skall tillämpas jämväl vid administration, som inträtt på grund av bestämmelserna i lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket.

5 §.

Kan icke i den ordning, som avses i 3 §, överlåtelse komma till stånd, skall, där ej Konungen annorlunda bestämmer, administrationen fortsättas till krigets slut eller tills dessförinnan samtliga livförsäkringar upphört.

Vid krigets slut skall, för så vitt ej Konungen annorlunda bestämmer, försäkringsinspektionen till den utländska försäkringsanstalten avgiva redovisning för administrationen samt, om då finnas löpande livförsäkringar, erbjuda anstalten att återtaga rörelsen och därvid övertaga samtliga till administrationsboet hörande livförsäkringar. Sådant övertagande må ej ske, med mindre vid övertagandet förefintlig brist i belopp, som jämlikt 4 eller 8 § lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket skall vara nedsatt, blivit av anstalten fylld. Har ej anstalten inom två månader från erbjudandet återtagit rörelsen och fyllt bristen, vare frågan förfallen och skall, där ej i den ordning, som i 235 § lagen om försäkringsrörelse sägs, nytt bolag kan komma till stånd eller samtliga försäkringstagare överenskomma om administrationens fortsättande, fördelning av administrationsboets tillgångar äga rum. För fördelning av boets tillgångar skall verkställas beräkning av det belopp, vartill försäkringsfonden uppgår; och skall vid fördelning av tillgångarna varje försäkringstagares fordran anses motsvara hans andel i fonden.

Fortsättes administrationen, ankomme på försäkringsinspektionen, huruvida ytterligare åtgärder böra vidtagas för livförsäkringarnas överlåtande eller, där administrationen fortsättes enligt stadgandet i andra stycket tredje punkten, för bildande av nytt bolag.

6 §.

Med livförsäkring förstås i denna lag jämväl livränteförsäkring och kapitalförsäkring för livsfall.

Vad i denna lag särskilt stadgas angående livförsäkring skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

7 §.

Konungen bestämmer den dag, då med avseende å denna lag kriget skall anses hava slutat.

8 §.

Har under tid, då förordnande enligt 1 § är gällande, på sätt i 2 § sägs förbud meddelats utländsk försäkringsanstalt att fortsätta verksamheten här i riket eller har under sådan tid beslut meddelats jämlikt 4 §, skola, för så vitt ej Konungen annorlunda förordnar, bestämmelserna i denna lag jämväl efter utgången av nämnda tid äga giltighet i fråga om administrationen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Bilaga.

F ö r s l a g

till

L a g

med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig, vari riket befinner sig, äger Konungen, när riksdagen ej är samlad, förordna, att vad i 2—6 §§ denna lag stadgas skall äga tillämpning. Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse.

Befinner sig riket i krig och är riksdagen samlad, äger Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande som i första stycket sägs.

2 §.

Försäkringsinspektionen äger beträffande brand- och transportförsäkring medgiva inländskt försäkringsbolag att under iakttagande av de villkor, inspektionen finner skäligt föreskriva, utan återförsäkring ikläda sig ansvarighet på samma risk för högre belopp än som jämlikt bolagsordningen kunnat ske. Har sådant medgivande lämnats, skall den påföljd, som eljest enligt 62, 113, 163, 208 och 228 §§ lagen om försäkringsrörelse är stadgad för överträdelse av bolagsordningen, inträda, där villkor, som försäkringsinspektionen sålunda må hava föreskrivit, åsidosättes.

3 §.

Inländskt försäkringsbolag må, utan hinder av föreskrift i bolagsordningen om begränsning av bolagets verksamhet till visst slag av egendom eller till viss del av riket, meddela återförsäkring å brandförsäkring av egendom av annat slag eller å annan ort än sålunda föreskrivits.

4 §.

Inländskt ömsesidigt försäkringsbolag må, utan hinder av stadgandet i 118 § lagen om försäkringsrörelse, vid meddelande åi annat bolag av återförsäkring å brandförsäkring fritaga det bolag från att med egna tillgångar ansvara för det förra bolagets förbindelser. Dock må ej återförsäkringar,

som meddelats under sådant villkor, överstiga en tiondel av brandförsäkringarnas sammanlagda belopp.

För återförsäkring, som i denna paragraf avses, må ej medgivas andel i uppkommen vinst.

5 §.

Försäkringsinspektionen äger på framställning medgiva inländskt försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, att för anskaffande av medel till bestridande av återköp av eller förskott å livförsäkring, för vilken avsättning till försäkringsfonden ägt rum, av de enligt lagen om försäkringsrörelse till försäkringstagarnas säkerhet pantsatta värdehandlingarna utbekomma erforderligt belopp, i den mån sådant av försäkringsinspektionen prövas kunna ske utan förfång för försäkringstagarnas säkerhet.

6 §.

Kan med hänsyn till kriget befaras, att utländsk försäkringsanstalt, med vars hemland riket befinner sig i krig, icke kommer att under kriget fullfölja avtal, varigenom det övertagit återförsäkring från svenska försäkringsbolag, äger Konungen förbjuda svenska försäkringsbolag att under kriget fullfölja avtal, varigenom de övertagit återförsäkring från försäkringsanstalter, som tillhöra nämnda land, ävensom att sluta nya sådana avtal med dem.

7 §.

Försäkring, som under tid då förordnande enligt 1 § är gällande meddelats med tillämpning av 2, 3 eller 4 §, vare giltig utan hinder därav, att nämnda tid gått till ända. Det ankommer på försäkringsinspektionen att avgöra, i vad mån enligt 5 § lämnat medgivande må gälla jämväl efter sagda tid.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 3 maj 1939.

Närvarande:

justitieråden EKLUND,
LAWSKI,
VON STEYERN,
regeringsrådet HJÄRNE.

Enligt lagrådet den 17 april 1939 tillhandakommet utdrag av protokoll över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 31 mars 1939, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse; samt

2) lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig.
Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn S. Hammarskiöld.

Lagrådet fann förslagen föranleda följande erinringar.

Förslaget till lag med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse.

2 §.

I fråga om utländsk försäkringsanstalt, vars rörelse i vårt land allenast avser återförsäkring, äger lagen den 24 juli 1903, jämlikt särskild föreskrift i 21 §, icke tillämpning. Det läres icke heller vara avsett att förbud, varom förmäles i 2 § av detta förslag, skall komma till användning å sådan anstalt. Denna begränsning synes böra komma till uttryck jämväl i lagtexten, t. ex. därigenom att bestämmelsen angives skola gälla utländsk försäkringsanstalt, som jämlikt lagen den 24 juli 1903 här i riket driver försäkringsrörelse.

3 §.

Från den i 231 § 3 mom. lagen om försäkringsrörelse uttalade grundsatsen att, när särskild administration för livförsäkringsrörelse inträtt, bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av tagna återförsäkringar övergå å admi-

nistrationsboet göres i 3 § av förslaget, i fråga om administration för utländsk försäkringsanstalt som där avses, undantag för återförsäkringar, tagna hos anstalt i ett land med vilket Sverige befinner sig i krig. För detta undantag synas bärande skäl näppeligen kunna åberopas. I den mån återförsäkrare, som med undantaget avses, kan fullgöra sina förpliktelser, är det tydligt till fördel för försäkringstagarna att behörighet att kräva fullgörande tillkommer administrationsboet. Å andra sidan torde ett övertagande av skyldigheten att erlægga det vederlag återförsäkraren betingat sig icke vara ägnat att ådraga ett administrationsbo en förpliktelse som i nämnvärd grad kan medföra förlust. Boet synes nämligen utan risk kunna underlåta att erlægga betalning till återförsäkraren, om det är klart att motprestationen icke kommer att fullgöras. Lagrådet hemställer därför, att undantagsbestämelsen utgår.

Att meddelande av förbud för utländsk försäkringsanstalt att fortsätta verksamheten här i riket skall, vid tillämpning av bestämmelserna i 231—234 §§ lagen om försäkringsrörelse, motsvara livförsäkringsbolags trädande i likvidation eller beslut om avträdande av dess egendom till konkurs, synes vara så självklart, att den härom upptagna bestämmelsen kan utgå. Sker detta, bör en liknande ändring vidtagas i 4 §.

Förslaget till lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig.

2 §.

Första punkten i paragrafen omfattar enligt ordalagen varje inländskt försäkringsbolag. Då i andra punkten hänvisas till »den påföljd, som eljest enligt 62, 113, 163, 208 och 228 §§ lagen om försäkringsrörelse är stadgad för överträdelse av bolagsordningen», tyder detta emellertid närmast på att sådana bolag, som jämlikt 265 § c) samma lag äro undantagna från lagens tillämplighetsområde, jämväl skola falla utom ramen för den här föreslagna bestämmelsen. Ett förtydligande av förslaget i denna del synes önskvärt. Förtydligandet bör lämpligen gå i den riktningen att för nämnda slag av bolag — ömsesidiga försäkringsbolag för försäkring av egendom å landsbygden, vilkas verksamhetsområden äro mindre än ett härad eller, där de omfatta delar av flera härad, mindre än tio socknar — göres uttryckligt undantag i paragrafen. Dessa små bolags verksamhet är icke underkastad annan reglering än den som givits i kungörelserna den 4 december 1903 och den 21 december 1917 med bestämmelser om skyldighet för vissa försäkringsanstalter att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter. Rörande grunderna för verksamheten finnes icke annan föreskrift än att stadgar skola upprättas och insändas till Konungens befallningshavande.

3 §.

Ehuru enligt ordalagen vad här föreslås skall gälla alla inländska försäkringsbolag, kommer likväl regeln, rätt tolkad och tillämpad, att få en jämförelsevis begränsad omfattning.

Till en början är det klart att här måste avses endast sådana bolag som äga meddela brandförsäkring eller återförsäkring å brandförsäkring. Andra försäkringsbolag kunna icke utan ändring av bolagsordningen driva sådan verksamhet.

Den medgivna rätten att i form av återförsäkring övertaga ansvar för brandskadad egendom å annan ort än som bestämts i bolagsordningen får — bortsett från Stockholms stads brandförsäkringskontor som enligt 263 § lagen om försäkringsrörelse intager en särställning — huvudsakligen betydelse för sådana ömsesidiga bolag, vilkas verksamhetsområde sträcker sig utöver ett län men icke omfattar hela riket. Att märka är nämligen att de i 262 § omnämnda lag avsedda s. k. länsbolagen — även om det hinder för återförsäkring å egendom utom länet som är uppställt i den av Konungens befallningshavande stadfästa bolagsordningen blir undanröjt genom den här föreslagna regeln — likväl icke få meddela sådan återförsäkring utan att hava jämlikt 117 § samma lag sökt Konungens stadfästelse å bolagsordningen och därigenom blivit helt underkastade bestämmelserna i lagen om försäkringsrörelse. Vid sådant förhållande kan det ifrågasättas huruvida icke de i paragrafen angivna rättigheterna borde uttryckligen förbehållas endast försäkringsbolag, vars verksamhet enligt bolagsordningen omfattar större område än ett län eller som avses i 263 § lagen om försäkringsrörelse.

Då det icke bör vara tillåtet att med stöd av 3 § i förslaget meddela återförsäkring i fråga om egendom å ort utom riket, hemställas om sådan jämkning av lagtexten som erfordras för vinnande av detta resultat.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 maj 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Möller, lagrådets den 3 maj 1939 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 31 mars 1939 remitterade förslagen till *lag med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, och lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig.*

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande anför föredraganden:

»Vad först angår förslaget till lag med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, synes det mig vara riktigt, att, såsom lagrådet föreslagit, 2 § gives en sådan jämkad avfattning, att bestämmelsen i fråga ej kommer att avse utländska försäkringsanstalter, vilkas rörelse i Sverige allenast avser återförsäkring. Likaså biträder jag lagrådets förslag, att den i 3 § med avseende å återförsäkringar, som tecknats hos anstalt i ett land, med vilket Sverige befinner sig i krig, meddelade särskilda undantagsbestämmelsen skall utgå. Den i samma paragraf givna bestämmelsen, att meddelande av förbud för utländsk försäkringsanstalt att fortsätta verksamheten här i riket skall motsvara ett svenskt livförsäkringsbolags trädande i likvidation eller beslut om avträdande av dess egendom till konkurs, har sin direkta motsvarighet i lagen om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket. Jag delar emellertid lagrådets uppfattning om att bestämmelsen är självklar och att den därför, liksom motsvarande bestämmelse i 4 §, kan utgå.

Även de erinringar, vilka lagrådet framställt i fråga om förslaget till lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig, synas böra beaktas. Sålunda bör i 2 § ett uttryckligt undantag göras för de i 265 § c) lagen om försäkringsrörelse avsedda bolagen eller således ömsesidiga försäkringsbolag för försäkring av egendom å landsbygden, vilkas verksamhetsområden äro mindre än ett härad eller, där de omfatta delar av

flera härad, mindre än tio socknar. Vidare bör 3 § avfattas på ett sådant sätt, att den kommer att avse allenast bolag, vilkas verksamhet enligt bolagsordningen omfattar större område än ett län, ävensom Stockholms stads brandförsäkringskontor. Slutligen bör den enligt sistnämnda paragraf medgivna rättigheten att, utan hinder av föreskrift i bolagsordningen om begränsning av bolagets verksamhet till viss del av riket, meddela återförsäkring å brandförsäkring av egendom å annan ort än sålunda föreskrivits inskränkas till att avse allenast ort inom riket.

Utöver de ändringar i de remitterade lagförslagen, vartill lagrådets av mig, enligt vad här sagts, biträdda förslag givit anledning, hava på en del punkter i lagtexten jämkningar av redaktionell art företagits.»

Föredraganden hemställer — under framhållande av att proposition i ärendet jämlikt § 54 riksdagsordningen syntes kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlåtande i allmänhet stadgade tid gått till ända — att förenämnda i enlighet med det anförda överarbetade förslag till *lag med vissa vid krig tillämpliga bestämmelser om utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver försäkringsrörelse, och lag med vissa bestämmelser om inländsk försäkringsrörelse vid krig* måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Sahlberg.